

DAMIAN STĂNOIU

Alegere de stareță

COLECȚIA „NU-MĂ-UITA”

I

Din porunca maicii Tomaida, sora Cristina luă cârnații de pe coșul cotlonului, îi scutură de funingine și-i atârână pe-o culmiță, în cerdac, ca să se mai aerisească puțin înainte de a fi spânzurați de căpriorii podului. Mița o zări și se linse pe bot. În zadar dibuise ea, vreme de trei săptămâni, să apuce măcar un capăt, că nu izbutise. Piroanele erau bătute prea sus, iar maica Tomaida, pentru și mai bună pază, poruncise ucenicelor să încovrige cârnații în așa fel ca năvășa de pisică să se mulțumească doar cu privitul și cu mirosul de departe. Acum însă, sora Cristina, pesemne cu gândul aiurea, își făcu de uitare și-i întinse până lângă stâlpii cerdacului.

Bucuria Miții! Cum intră sora în casă, ea își părăsi locul de observație, de sub canapea, își sticli ochisorii verzi în toate părțile, apoi dădu din coadă, se linse pe bot și țâști! pe pălimar¹. De aci și până la primul cârnat nu-i mai trebui decât o scurtă luptă cu luciul stâlpului de stejar; după care își

¹ Stâlp al pridvorului, ce susține streășina acoperișului.

fixă ghearele bine, își lungi gâtul și își înfipse colții în capătul unui cârnat, cu o poftă îndoită: de mâncare și de răzbunare. Dar cârnatul, cu pielea uscată de fum, nu cedă și Mița se prăvăli cu el întreg peste pălimarul cerdacului. Zgomotul stârnit atrase atenția maicii Tomaida, care tocmai își făcea canonul.

— Cristino! Ioană! Ia vedeți, ce e pe afară? N-o fi venit iar ticălosul de erete?

Când sora Ioana ieși în cerdac, Mița, care speriată de zgomot și de lungimea cârnatului, îl lăsase și fugise fără el, se întorcea acum, cu băgare de seamă, să-l înhațe din nou.

La vederea nenorocirii, sora Ioana simți în spate vergeaua neîndurată a Tomaidei și scoase un țipăt:

— Țu, săriți, c-a luat Mița cârnatu'!

Maica Tomaida aruncă mătăniile de canon, sora Cristina lăsa crătițele pe foc și ieșiră în cerdac – cea dintâi c-o vergea smulsă de la vătale², iar a doua cu lingura de supă. Sora Ioana înhăță și ea un măturoi cu coadă lungă, de lemn, și se luă câteșitrele după pisică. Dar Mița nu se lăsa înfricoșată de strigătele disperate ale stăpânelor și, înfigând colții zdravăn în pradă, o zbughi pe poartă.

Maicile – după ea. Dându-și seama că o luptă pe câmp deschis i-ar fi fatală, păru o clipă că vrea să intre în curte la maica Megalusa, dar renunță și-și continuă fuga pe dinaintea șirului de chilii din fața arhondaricului³. Maicile n-o slăbeau. În căutarea unui loc de scăpare, pisica se cățăra pe bătrânul

² Fiecare din cele două lemne orizontale și paralele ce susțin spata unui război de țesut.

³ Aripă a unei clădiri dintr-o mănăstire ortodoxă, destinată oaspeților.

nuc din poarta maicii Zenaida, căznindu-se să tragă după ea lungă și prețioasă-i povară.

— Repede, până nu se urcă prea sus! îndemnă maica Tomaida pe ucenice.

Ioana își adună puterile și se năpusti prin zăpada până la genunchi către nucul Zenaidei. Spre norocul ei și spre ne-cazul de moarte al hoaței, cârnatul se poticnise într-un clenci și Mița în zadar se mai căznea să-l mai urnească.

— Repede, repede! strigă maica Tomaida, sigură de izbândă.

Dar sorii Ioana, tocmai când să întindă mâna și să ia cârnatul, i se năluci că pe tulpina nukului stă cățarat un șarpe și, dând un țipăt, se trase îndărăt și căzu pe lat. Pisica se spe-rie și ea și, lăsând cârnatul din gură, se refugie tocmai în vârful copacului.

Stârnite de gura Tomaidei, maicile și surorile din apropiere ieșiseră prin uși și pe la porți, care cum apucaseră: una cu vătraiul, alta cu mătura, iar cele mai multe cu lucrul de mână ori cu mâna goală. Maica Macrina, mare cât un sal-câm, crezând că e vreo fiară sălbatică, ieșise cu toporul. Numai maica Zenaida și cu ucenicele cuvioșiei sale nu cata-dicsiseră să-și scoată nasurile în ger, ci râdeau înghesuite la fereastră. Tomaida nu putu să tacă:

— Ce râdeți, soro, cu gurile până la urechi? Văzurăți ursul? Uite, un biet cârnat de porc! Altceva nu e. N-ați mai văzut cârnați de porc până la ceasul de față?

Maica Zenaida se simți împunsă și ieși în prag.

— Da' ce rost ai cu cârnatul ăla, Tomaido, de umbli cu el prin mânăstire?

— Oii fi având eu vreun rost, că degeaba nu umblu. Ori îi fi crezând că ți l-am adus ție? Dacă n-ai, poftim! Că

eu, slavă Domnului!, am mâncat toate Câșlegile⁴ și mi-a mai rămas și pentru vară, se burzului Tomaidda.

— Da' de ce să mi-l aduci mie, soro? Mă știi tu c-am rămas vreodată fără porc de Crăciun? Trimite-l neamurilor, că poate n-or fi având...

— Uf, că ale tale sunt pricopsite! Ai uitat cum venea biată mă-ta desculță și cu călcâiele crăpate pe la tine??

Văzând că se îngroașă gluma, maica Macrina interveni cu glasul-i mare și scorțos:

— Și tăceți, surioarelor, nu vă certați pentru nimica toată! Că sunteți amândouă în comitet și nu stă frumos să asculte fetele astea mai tinere cum vă ciorovăiți!

— Ba eu nu mă ciorovăiesc deloc, răspunse Tomaidda. Îi căzu Zenaidei cu tronc fiindcă mă răstii la fetele ei. Parcă ar fi niscăi copii, să se sperie! Se speriară, soro?

În această clipă, cotoiul maicii Zenaidda, care se strecurase tiptil pe lângă gard, apoi printre picioarele călugărițelor, ce se adunaseră ca la urs, înfipse colții în cârnat. Maicile izbucniră într-un răs fără frâu. Întăritată la culme, Tomaidda apucă motanul de ceafă și, după ce-l dădu cu toată gura cui nu trebuie, vru să-l bage cu botul în zăpadă. Maica Zenaidda sări, firește, în apărarea cotoiului. Dar vorba-i fu astupată de-o lovitură puternică de clopot. Fiind vremea între slujbe, călugărițele se priviră nedumerite. Un nou dangăt, apoi altele, singuratece și jalnice, vestiră mănăstirii că un suflet s-a despărțit de trup și s-a mutat către Domnul. Maicile se-nfiorară și-și făcură cruci și rugăciuni. Sora Milica de la stăreție sosi într-un suflet și le adeveri ceea ce ele numai bănuiseră:

⁴ Perioada dintre două posturi, în care ortodocșii pot mânca de dulce.

— A murit maica stareță!

Trista veste fu primită cu un suspin de ușurare. Stareța boala de câțeva vreme, și sfârșitul dorit de către multe călugărițe – unele de milă pentru suferință, altele pentru pricini mai puțin creștinești – părea că tot întârzie.

— Dumnezeu s-o ierte! răsuflă maica Zenaidda, făcându-și o cruce aproape cât ea de mare.

— Dumnezeu s-o ierte! răsuflă și maica Tomaidda.

Și, apucată subit de dărnice, zvârli cârnatul pisicilor – se adunaseră acum vreo șapte –, cuvântând:

— Luați, maică, să fie stareții... Că pomeni multe din averea ei știu că n-a făcut... Și nici moștenitoarea nu prea are mână de dat...

— Nu bârfi, soro, o dojeni maica Zenaidda, cu plan, că nimeni nu suferă de boala milei când se vede mai mare. Iacă, acum o să te punem pe sfinția-ta stareță... să vedem, n-ai să fii la fel?

— Ba mie stăreție nu-mi trebuie! se lepădă maica Tomaidda, de parcă beleaua îi și căzuse pe cap. O să te punem pe sfinția-ta, că ești cu două luni mai tânără și știi rostul mai bine, c-ai fost atâta vreme casieră...

— Dar nici nu vreau s-auz! se lepădă și Zenaidda, cu atâta silă că parcă i se oferise o cupă de otravă. Sfinția-ta ești mai în vârstă... și mai bună de gură.

— Mai ales de gură! cuteză maica Neonila, în hazul și spre bucuria celorlalte.

— Dacă sfințiile-voastre vă lepădați, vom alege pe maica Aftusa, grăi Macrina, măbind încă hazul.

Maica Aftusa, care tocmai sosea, auzi vorba și le muștră de departe.

— Sfințiile-voastre râdeți, și maica stareță abia și-a dat sufletul... N-auziți, soro, clopotele?

— Dacă a murit, Dumnezeu s-o odihnească! o înfruntă Tomaïda, ridicând din umeri. „Lăsați pre morți să-și îngroape morții lor“, grăiește Sfântul Apostol...

— Ba o s-o îngropăm noi, că n-o să se scoale maicile din cimitir și din gropniță să-i cânte prohodul, o muștră Aftusa, care citise de altfel multe scripturi, dar nu prea-și bă-tuse capul și cu tâlcuirea lor.

Neștiința ei stârni un nou prilej de răs.

— Tocmai ne vorbeam să te alegem stareță, maică Aftuso, o puse Leonida la curent cu cele de mai înainte.

Alt hohot de răs.

Maica Aftusa, o bătrânică trecută de șaizeci de ani, albă la păr ca și la față, blândă și copilăroasă, membră și ea în consiliul duhovnicesc, prinse gluma și râse. Apoi zise:

— Ca după aceea să-mi doriți și mie moartea, cum ați dorit-o Galiniei... Mai bine mă lipsesc.

— Ba eu cred că nu i s-ar mai urî nimănui cu stăreția sfinției-tale, o încântă în batjocură maica Tomaïda. Atâta numai că... nu știu dacă o să te lovească.

— Să mă ferească Sfântul! se închină cu evlavie maica Aftusa. Uite, o să te punem pe sfinția-ta, ori pe Zenaida, că sunteți mai bătătarne.

— Tomaïda, poate; dar mie nu-mi trebuie să mă leg la cap fără să mă doară, se închină și Zenaida.

Maica Tomaïda căută să-i ghicească gândul în ochi, dar Zenaida se feri s-o privească. Zise maica Tomaïda:

— Ba, dacă o fi de la Dumnezeu, o să primești, că n-ai încotro. Trebuie să fie cineva cap, că așa n-o să rămână mănăstirea!

— Și lăsați, maicilor, să îngropăm mai întâi pe răposata și pe urmă să vă certați pentru stăreție! N-aveți un pic de rușine? Ce Dumnezeu de sunteți așa? le tăie vorba maica Filonida, econoama⁵, care tocmai trecea spre grajdul cailor.

— Apăi o s-o îngropăm, că neîngropată n-o să rămâie, se îmbufnă Tomaïda.

Și, înhățând pe Mița de ceafă, își luă ucenicele și se înapoie la chilie. Maica Zenaida își luă și ea pe Iepurică și intră în casă, lepădându-se întruna de „beleaua“ stăreției. Iar maicile celelalte care fuseseră de față se împărțiră în tabere: pentru Zenaida, pentru Tomaïda și pentru „care o fi de la Dumnezeu“. Numai Aftusa oftă de la bojogi⁶ și se depărtă, închinându-se pentru sufletul răposatei.

⁵ Persoană care administrează veniturile unei mănăstiri.

⁶ Plămâni.